

Politiskā situācija un plašsaziņas līdzekļu neatkarība Baltkrievijā

Eiropas Parlamenta rezolūcija par politisko situāciju un plašsaziņas līdzekļu neatkarību Baltkrievijā

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā savas iepriekšējās rezolūcijas par situāciju Baltkrievijā,
 - ņemot vērā, it īpaši Parlamenta 2005. gada 10. marta rezolūciju par Baltkrieviju ¹,
 - ņemot vērā Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas rezolūcijas par situāciju Baltkrievijā, jo īpaši tās 2004. gada 28. aprīļa rezolūciju par preses vajāšanu Baltkrievijas Republikā,
 - ņemot vērā ANO Cilvēktiesību komitejas 2005. gada 14. aprīlī pieņemto rezolūciju par stāvokli cilvēktiesību jomā Baltkrievijā,
 - ņemot vērā EDSO pārstāvja 2005. gada marta ziņojumu par plašsaziņas līdzekļu brīvību Baltkrievijā,
 - jo īpaši ņemot vērā ES rīcības plānu demokrātijas veicināšanai Baltkrievijā, ko 2005. gada 23. februārī pieņēma Eiropas Parlamenta Delegācija attiecībām ar Baltkrieviju,
 - ņemot vērā Eiropas Parlamenta Saharova balvu par domas brīvību, kas 2004. gada decembrī tika piešķirta Baltkrievijas Žurnālistu apvienībai,
 - ņemot vērā Komisijas 2004. gada 12. maija paziņojumu par Eiropas kaimiņattiecību politiku (KOM(2004) 0373),
 - ņemot vērā 2004. gada 2. jūlijā ES pieņemtās sankcijas, ko noteica attiecībā uz Baltkrievijas ierēdņiem pēc triju Baltkrievijas opozīcijas līderu un viena žurnālista pazušanas,
 - ņemot vērā Reglamenta 103. panta 4. punktu,
- A. tā kā situācija Baltkrievijā nav uzlabojusies, bet gan turpinājusi pasliktināties līdz tādām stāvoklim, kad rupji tiek pārkāptas cilvēktiesības, pārstāvju palātai tiek atņemtas tās likumdošanas tiesības un ekonomisko dzīvi nosaka prezidents; tā kā starp pārkāpumiem ir arī demokrātiskās opozīcijas locekļu arestēšana un citas pret tiem izmantotas apspiešanas metodes;
- B. tā kā ES ir vairākkārt nosodījusi ievērojamu opozīcijas līderu arestus, ko veikusi Lukašenko valdība, un tā kā netiek izmeklētas lietas par daudzām pazudušām personām;

¹ Šajā datumā pieņemtie teksti, P6_TA(2005)0080.

- C. tā kā dažu pēdējo gadu laikā “tehnisku” iemeslu dēļ ir slēgtas vairākas politiskās partijas, 22 neatkarīgie laikraksti, vairāk nekā 50 demokrātiju atbalstošu dažādu līmeņu un dažādas politiskās orientācijas NVO un vairākas izglītības iestādes, kaut gan bija skaidrs, ka visos gadījumos šīs organizācijas sodītas par prezidenta un viņa politikas kritiku;
- D. tā kā 2005. gada aprīlī ANO Cilvēktiesību komiteja kritizēja Baltkrieviju, jo nemitīgi tika saņemti ziņojumi par NVO, etnisko minoritāšu organizāciju, neatkarīgo plašsaziņas līdzekļu tirdzniecības vietu, opozīcijas politisko partiju, neatkarīgo arodbiedrību un reliģisko organizāciju darbības traucēšanu un slēgšanu, kā arī to personu vajāšanu, kas iesaistījās demokrātisko pasākumos, tostarp neatkarīgu plašsaziņas līdzekļu darbībā;
- E. tā kā valsts iestādes ir pārtraukušas jaunu laikrakstu reģistrāciju, un daudziem jau pastāvošajiem laikrakstiem uzlikti tik lieli naudas sodi, ka tie vairs nav spējīgi turpināt darbību;
- F. tā kā Baltkrievijā regulāri notiek politiski motivēti demokrātisko kustību aktīvistu un neatkarīgo žurnālistu aresti un tiesas prāvas pret tiem, kā arī ārzemju pilsoņu deportēšana; tā kā diviem laikraksta *Pahonia* žurnālistiem — *Pavał Mažejka* un *Mikoła Markievič*, kā arī laikraksta *Rabočy* redaktoram *Viktar Ivaškievič* ir piespriests sešus līdz deviņus mēnešus garš cietumsods;
- G. tā kā 2005. gada 12. maijā Baltkrievijas Tieslietu ministrija paziņoja, ka Baltkrievijā dzīvojošo poļu savienības vadība ir nelikumīga, un kāda tipogrāfija, sekojot valdības norādījumam, atteicās iespiest poļu valodā iznākošos nedēļas izdevumus “*Glos znad Niemna*”, kā arī valdības aizsegā tika iespiesti viltoti šīs avīzes metieni;
- H. tā kā 2002. gadā pazuda *ORT* žurnālists *Dimitrij Zawadzki* un Baltkrievijas iestādes, šķiet, novilcina izmeklēšanu; tā kā 2004. gada 20. oktobrī tika nogalināta laikraksta *Solidarność* žurnāliste *Vieranika Čarkasava* un vardarbības gadījumi pret žurnālistiem kļūst arvien izplatītāki;
- I. tā kā plašsaziņas līdzekļu iespiešana un izplatīšana ir kļuvusi par valsts monopolu, un atlikušajiem neatkarīgajiem izdevējiem tiek uzlikti lieli naudas sodi par neatkarīgu laikrakstu iespiešanu; tā kā šīs rīcības rezultātā daudzus neatkarīgos laikrakstus, ko iespiež ārzemēs, tostarp Krievijā, uz robežas bieži konfiscē Baltkrievijas iestādes;
- J. tā kā visas televīzijas un radio programmas, gan valsts, gan reģionālās atrodas vai nu valdības rokās vai valsts kontrolē;
- K. tā kā visas kabeļtelevīzijas raidsabiedrības tiek vajātas par to ārzemju kanālu translēšanu, ko nav apstiprinājusi Baltkrievijas valdība, un, pamatojoties uz to, Baltkrievijas kabeļtelevīzijas raidsabiedrībām ir aizliegts translēt visus Ukrainas kanālus, kā arī Polijas kanālu *Polonia*;
- L. tā kā visus interneta savienojumus nodrošina valdības izveidota sabiedrība, kas ir bloķējusi daudzus kontus un interneta mājas lapas;
- M. tā kā 2005. gada martā Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas pārstāvis ziņojumā par plašsaziņas līdzekļu brīvību izteica nopietnas bažas par neatkarīgo plašsaziņas līdzekļu draudīgo stāvokli Baltkrievijā, it īpaši par arvien sarūkošo no jauna reģistrēto neatkarīgo

laikrakstu skaitu un pieaugošo spiedienu uz plašsaziņas līdzekļiem ar tiesu sistēmas, ārpustiesas un ekonomiskiem paņēmieniem,

1. stingri nosoda Baltkrievijas režīma nekritiskos uzbrukumus plašsaziņas līdzekļiem, žurnālistiem, opozīcijas pārstāvjiem, cilvēktiesību aktīvistiem un jebkurām personām, kuras mēģina brīvi izteikt kritiku par prezidentu un režīmu, ko apliecina patvaļīgie aresti, slikta izturēšanās pret ieslodzītajiem, cilvēku bezvēsts pazušana, vajāšana politisku motīvu dēļ un cita veida represijas, kuras ignorē demokrātijas un tiesiskuma pamatprincipus;
2. aicina Padomi un Komisiju izveidot kompleksu daudzgadu atbalsta programmu neatkarīgajiem plašsaziņas līdzekļiem Baltkrievijā, kurā būtu ietverts atbalsts neatkarīgu radio un televīzijas kanālu apraidei no ārzemēm, kā arī atbalsts neatkarīgiem žurnālistiem un laikrakstiem;
3. izsaka gandarījumu par projektu ar mērķi izveidot radio apraides tīklu no Polijas, Lietuva un Ukrainas, un aicina Komisiju atbalstīt tā īstenošanu;
4. šajā sakarā aicina Padomi un Komisiju visīsākajā laikā sniegt nepieciešamo palīdzību, lai nodrošinātu neatkarīgu radio programmu apraides sākšanu uz Baltkrieviju no ārvalstīm;
5. uzsver, ka radio tīklam jāspēj izmantot visus pārraides frekvenču joslu platumus, tostarp internetu, un tam jābūt pieejamam nepārtraukti;
6. aicina Padomi un Komisiju sniegt palīdzību vajātajiem žurnālistiem un viņu ģimenēm;
7. aicina Padomi un Komisiju izveidot stipendiju programmu un praksi neatkarīgajiem žurnālistiem, kā arī izveidot mācību programmas jauniešiem neatkarīgajiem žurnālistiem;
8. aicina Komisiju apspriesties ar Parlamentu par šīs brīviem un neatkarīgiem plašsaziņas līdzekļiem un Baltkrievijas iedzīvotāju informēšanai domātās programmas īstenošanu;
9. ja Baltkrievijas iestādes neuzlabos situāciju attiecībā uz vārda un plašsaziņas līdzekļu brīvību un ja situācijai vēl vairāk pasliktināsies, Komisijai, Padomei un Parlamentam ir jāsāk procedūra, lai paplašinātu sarakstu, kurā minētas personas, kam liegts saņemt vīzu, attiecībā uz tām Baltkrievijas iestādēm, kas ir iesaistītas plašsaziņas līdzekļu vajāšanā;
10. nosoda valdības uzsākto rīcību pret Baltkrievijā dzīvojošo poļu savienību kā mēģinājumu iegrožot lielāko NVO, kas ir viena no nedaudzajām, ko vēl nekontrolē Baltkrievijas valdība; atgādina, ka minoritāšu tiesību ievērošanā ietilpst arī apvienību brīvība, kā arī organizācijas likumīgi ievēlēto struktūru atzīšana; izsaka nožēlu par valdības mēģinājumu pakļaut kontrolei “*Glos znad Niemna*”;
11. pauž īpašu sašutumu par nesen Baltkrievijas Sociāldemokrātiskās partijas (*Narodnaya Hramada*) priekšsēdētājam *Mikola Statkevich*, vienam no Jauniešu frontes vadītājiem *Paval Sevryarynets*, kā arī uzņēmējam un Augstākās Padomes 13. sasaukuma deputātam *Andrey Klimov* piespiestajiem ilgstošajiem piespiedu darba sodiem;
12. aicina Baltkrievijas iestādes pārtraukt demokrātiski noskaņoto jauniešu izslēgšanu no universitātēm un augstskolām un paziņo par savu atbalstu studentiem, kurus izslēdza no

augstskolām par demokrātijas vērtību veicināšanu, cilvēktiesību aizsardzību un kuri 2005. gada 25. maijā uzsāka bada streiku;

13. izsaka gandarījumu par Viļņā trimdā dzīvojošo baltkrievu studentu svinīgo uzņemšanas ceremoniju Eiropas Humanitāro zinātņu universitātē un aicina Komisiju un dalībvalstis atbalstīt Eiropas Humanitāro zinātņu universitāti tās mācību un pētniecības programmu mērķu īstenošanā;
14. aicina dalībvalstis atzīt Eiropas Humanitāro zinātņu universitātes iesniegtos diplomus kā apliecinājumu augstai kompetencei un izcilām akadēmiskajām prasmēm, un aicina Eiropas universitātes sākt ciešāku sadarbību ar Eiropas Humanitāro zinātņu universitāti;
15. vēlreiz uzsver, ka ES un Baltkrievijas attiecību turpmākā attīstība būs atkarīga no valstī sasniegtā progresā demokrātijas un reformu jomā un cik pieejami Baltkrievijas iedzīvotājiem būs brīvi un pārskatāmi plašsaziņas līdzekļi;
16. aicina Padomi un Komisiju apspriest Baltkrievijas jautājumu ar Krievijas iestādēm, lai noteiktu kopēju rīcību ar mērķi šajā valstī īstenot konkrētas demokrātiskas pārmaiņas;
17. uzdod Parlamenta priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei, Komisijai, dalībvalstu parlamenti un valdībām, kā arī EDSO un Eiropas Padomes parlamentārajām asamblejām.